

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

~~Do użytku
archiwalnego~~

Egz. Nr 1

ORGANIZACJA I DZIAŁANIE DYWIZJI PANCERNEJ JAKO OGM ARMII

(Wykład)

 48698

WARSZAWA

WRZESIEŃ

1988

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

~~Do użytku
szkoleniowego~~

~~_____~~

Egz. Nr 1

ORGANIZACJA I DZIAŁANIE DYWIZJI PANCERNEJ JAKO OGM ARMII

(Wykład)

48698

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

JAWNE

PRZEKLASYFIKOWANO

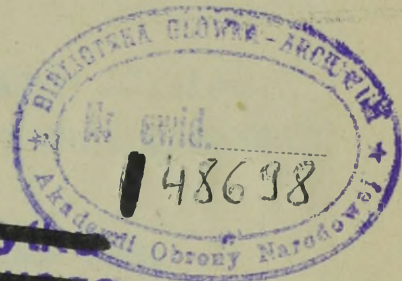
Protokół Nr 54305

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

PRZEKLASYFIKOWANO

Protokół Nr 12657

"ZATWIERDZAM"

SZEF KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ

płk dypl. Witold WÓJCIK

~~_____~~
Egz.nr... 1

ORGANIZACJA I DZIAŁANIE DYWIZJI PANCERNEJ
JAKO OGM ARMII

/wykład/

OPRACOWAŁ:

ppłk dr Julian MAJ

WARSZAWA

WRZESIEŃ

1 9 8 8

Plan wykładu:

WSTĘP

1. WARUNKI OKREŚLAJĄCE POTRZEBĘ PROWADZENIA DZIAŁAŃ W GŁĘBI OPERACYJNEJ NIEPRZYJACIELA.
2. CELE I ZADANIA OGM ARMII ORAZ WSKAŹNIKI ROZMACHU DZIAŁAŃ.
3. SKŁAD I UGRUPOWANIE DPanc JAKO OGM ARMII ORAZ PRZEZNACZENIE JEGO ELEMENTÓW.
4. ORGANIZACJA DZIAŁAŃ BOJOWYCH PRZEZ DCĘ I SZTAB OGM.
  - 4.1. Wypracowanie decyzji do działania przez dowódcę operacyjnej grupy manewrowej.
  - 4.2. Organizacja współdziałania.
5. PROWADZENIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH PRZEZ DPanc JAKO OGM ARMII.

ZAKOŃCZENIE

WSTĘP

Ciągle udoskonalanie techniki bojowej i zmiany w charakterze prowadzenia działań bojowych przez wojska paktu Północno-Atlantyckiego zmuszają nas do poszukiwań coraz to nowych sposobów prowadzenia walki i operacji zaczepnej. Efektem tych poszukiwań było wprowadzenie do ugrupowania operacyjnego armii i frontu elementu nazwanego "Operacyjną grupą manewrową /armii, frontu/", utożsamianego z grupami szybkimi okresu drugiej wojny światowej. OGM ma specyficzne cechy, znacznie różniącą ją od działań grup szybkich i zupełnie inne od cech działań bojowych prowadzonych przez pierwsze lub drugie rzuty. OGM przenosi bowiem działania w głąb ugrupowania operacyjnego przeciwnika, tworząc tam swoisty drugi front walki^{1/}. Nazwa tego elementu odzwierciedla jego przeznaczenie i charakter działań. Częściowo Leksykon Wiedzy Wojskowej, w którym zawarte jest hasło "grupa operacyjna" wyjaśnia jej drugie znaczenie^{2/}, które brzmi:

" - grupa operacyjna - wydzielone siły i środki, zwykle związki taktyczne i oddziały różnych rodzajów wojsk, a niekiedy i sił zbrojnych, przeznaczone do wykonania wspólnym wysiłkiem określonego zadania przeważnie operacyjnego. Struktura organizacyjna grupy operacyjnej jest doraźna, tworzy się ją tylko na okres wykonania zadania".

Drugi człon pojęcia "manewrowa" wynika z przewidywanego charakteru działań, którego istota polega na manewrze i zaskoczeniu przeciwnika. Specyfika organizacji i działania operacyjnej grupy manewrowej zostanie przedstawiona w dalszej części wykładu i będzie ona dotyczyła głównie dywizji pancerniej, która będzie stanowić najczęściej trzon operacyjnej grupy manewrowej armii.

1/. patrz: Regulamin Walki Wojsk Lądowych SZ PRL, część I /dywizja, pułk/ pkt. 226 str. 172.

2/. W LWW - hasło "grupa operacyjna" ma dwa znaczenia.

1. WARUNKI OKREŚLAJĄCE POTRZEBĘ PROWADZENIA DZIAŁAŃ W GŁĘBI OPERACYJNEJ NIEPRZYJACIELA

Operacyjna grupa manewrowa - jako element ugrupowania operacyjnego jest tworem popartym głębszymi badaniami i rzetelną motywacją.

Do warunków, które w zasadniczy sposób wpłynęły na potrzebę tworzenia OGM oraz które należy uwzględnić przy organizacji i prowadzeniu działań należy zaliczyć:

- nieustannie pogłębiające się nie tylko zmiany ilościowe w siłach zbrojnych, lecz przede wszystkim ich przeobrażenia jakościowe, zwłaszcza w zakresie zwiększenia możliwości wykrycia, celności i siły ogniowego rażenia, manewrowości i możliwości uderzeniowych na lądzie, w powietrzu i eterze, czego dowodem są systemy rozpoznawczo-uderzeniowe oraz inne elementy broni precyzyjnej nieprzyjaciela;
- doskonalenie systemów zabezpieczenia operacyjnego i bojowego działań wojsk;
- zmniejszanie się gęstości wojsk na 1 km frontu, zwłaszcza w głębi operacyjnej;
- następowanie niezwykle gwałtownych zmian w sytuacjach operacyjno-taktycznych;
- powstawanie nierównomiernego zarysu frontu, a także szeregu ognisk walk i bitew w tym także powietrznych;
- powstawanie w naturalny sposób luk w ugrupowaniu walczących wojsk tak niezbędnych dla zorganizowanego przenikania w głąb ugrupowania przeciwnika.

Na przyszłym polu walki działania zaczepne będą się przeplatały z działaniami obronnymi i odwrotnie. Przewagę będzie uzyskiwać ta strona, która lepiej, skuteczniej i sprawniej będzie działać uprzedzając przeciwnika w jego zamiarach. Szczególnego znaczenia nabierać będzie przenoszenie wysiłków działań bojowych w głąb ugrupowania operacyjnego przeciwnika, aby zapewnić skuteczną dezorganizację jego systemu dowodzenia i zaopatrywania, niszczenie środków napadu jądrowego i naziemnych elementów broni precyzyjnej, opanowanie lotnisk oraz paraliżowanie swobody manewru.

Czynników determinujących konieczność przenoszenia działań w głąb ugrupowania operacyjnego nieprzyjaciela jest wiele, a oto najważniejsze z nich:

- permanentne zwalczanie broni precyzyjnych a w tym syste-

mów rozpoznawczo-uderzeniowych nieprzyjaciela, których skuteczność często porównywana jest do skuteczności broni masowego rażenia;

- w czasie prowadzenia operacji z użyciem środków konwencjonalnych należy liczyć się z koniecznością przejścia do wojny jądrowej, zachodzi więc potrzeba zorganizowanego i nieustannego niszczenia potencjału nuklearnego przeciwnika i opanowywania innych ważnych obiektów;

- w głębi operacyjnej nieprzyjaciela rozmieszczone są najważniejsze obiekty systemu jego obrony, stanowiące o sile i możliwościach jego walczących wojsk. Ich zniszczenie lub opanowanie warunkować będzie możliwości rozwijania w szybkim tempie operacji zaczepnej przez siły główne armii /frontu/;

- najważniejszą przeszkodą w skutecznym działaniu lotnictwa, w tym osłaniającego od uderzeń z powietrza główne zgrupowanie uderzeniowe i wspierającego jego działania zaczepne, będzie system OPL nieprzyjaciela. Dlatego też konieczne jest "przełamywanie" obrony przeciwlotniczej przeciwnika i wzbranianie jej odtwarzania jako systemu.

Wyszczególnione czynniki zmuszają do działania, które zapewni taktyczną i operacyjną opłacalność, stwarzają potrzebę organizowania ugrupowań bojowych o różnej strukturze, zdolnych do samodzielnego wykonywania zdecydowanych uderzeń ogniem i wojskami w wymiarze lądowym i powietrznym /lądowo-powietrznym/ oraz prowadzenia działań w oderwaniu od sił głównych zwłaszcza w ścisłym współdziałaniu z różnego rodzaju desantami powietrznymi.

Sytuacja ciągłego zagrożenia użyciem broni masowego rażenia, może się w każdej chwili przerodzić w działanie z jej użyciem. Po obustronnych uderzeniach jądrowych powstawać będą ogromne zniszczenia i przestrzenie, na których nie będą prowadzone normalne działania bojowe. Luki i odsłonięte skrzydła w ugrupowaniu taktycznym i operacyjnym walczących wojsk sprzyjać będą przeniesieniu działań w głąb ugrupowania operacyjnego przeciwnika w celu jak najszybszego i racjonalnego wykorzystania skutków własnych uderzeń jądrowych, poprzez niszczenie ocalałych sił i środków oraz niedopuszczenie do odtworzenia ich zdolności bojowych.

W warunkach współczesnych operacji /wszechogarniających, przestrzennych, wielowymiarowych i raketowo-jądrowych/ rolę tę częściowo może spełniać OGM, jako element ugrupowania operacyjnego armii zdolny do przeniesienia działań bojowych w głąb ugrupowania operacyjnego przeciwnika i wykorzystania skutków własnych uderzeń jądrowych.

Na kierunku działania OGM w ugrupowaniu operacyjnym i bojowym przeciwnika będzie rozmieszczonych bardzo wiele różnorodnych obiektów. Przedmiotem działań OGM będą jednak te, które spełniają najważniejszą rolę w działaniach przeciwnika, gdyż OGM nie będzie miała możliwości niszczenia wszystkich napotkanych.^{1/}

Pierwszoplanowymi obiektami do zwalczania przez OGM są systemy rozpoznawcze i rozpoznawczo-uderzeniowe, które mają bardzo wrażliwe na uderzenie ogniowe, elementy naziemne. Ponadto odległość ich rozmieszczenia od przedniego skraju wskazuje na możliwość skutecznego zwalczania przez OGM po oderwaniu się od sił gł. armii.

1/ Charakterystyka obiektów nieprzyjaciela w aspekcie działania OGM jest przedstawiona w skrypcie - pf 1971.

2. CEL I ZADANIA OGM ORAZ WSKAŹNIKI ROZMACHU DZIAŁAŃ

Działanie OGM organizowane jest w określonym celu i do wykonania konkretnych zadań.

RWWL cel działania OGM formułuje następująco: "Celem jej działania jest szybkie przeniesienie wysiłku działań zaczepnych w przestrzeń operacyjną nieprzyjaciela i stworzenie tam swoistego drugiego frontu walki".

Konkretyzując można stwierdzić, że:^{1/}

---

celem działania OGM jest przeniesienie działań w przestrzeń operacyjną nieprzyjaciela i poprzez prowadzenie wysokomanewrowych działań w głębi naruszenia i osłabienie potencjału raketowo-jądrowego i ogniowo-uderzeniowego, a tym samym stworzenie warunków siłom głównym armii /frontu/ do pomyślnego rozwijania operacji zaczepnej w wysokim tempie, przy jak najmniejszych stratach własnych.

Cel działania OGM w każdej sytuacji będzie konkretyzowany i precyzowany, gdyż uzależniony on jest od:

- celu i zadania armii,
- sytuacji operacyjnej, położenia wojsk i ugrupowania operacyjnego przeciwnika,
- składu organizacyjnego OGM,
- możliwości zabezpieczenia wejścia działania w głębi OGM,
- właściwości taktyczno-operacyjnych kierunku działań.

Każdorazowo jednak działanie tej OGM musi być podporządkowane zamiarowi działań armii, czyli wykonywać zadanie na korzyść sił głównych. Aby przedstawiony cel działania mógł być jednoznacznie rozumiany, należy wyjaśnić co kryje się pod podjęciem "prowadzenie zaskakujących i wysokomanewrowych działań w głębi". Pod tym pojęciem należy rozumieć jak najszybsze oderwanie się OGM od sił głównych armii i wykonanie elementami ugrupowania bojowego zadania w głębi operacyjnej, stosując głównie działania rajdowe. Niszcząc/obezwładniając/ równocześnie kilka obiektów przeciwnika, dążyć do opanowania coraz to nowych rubieży i rejonów wykorzystując pełne zaskoczenie poprzez niespodziewane, co do miejsca i czasu, uderzenia ogniem i wojskami.

Stąd też wynikają konkretne zadania jakie może wykonywać OGM w głębi, mianowicie:^{2/}

1/ Materiał na monitor nr 1.

2/ Materiał na monitor nr 2.

-
- niszczyć stanowiska dowodzenia i kierowania, środki napadu jądrowego i chemicznego, urządzenia naziemne systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, środki przeciwlotnicze i walki radioelektronicznej nieprzyjaciela,
  - zdobywać jego lotniska i bazy zaopatrzenia,
  - udaremniać wykonanie manewru przez jego odwody,
  - niszczyć sieć komunikacyjną i dezorganizować przewozy,
  - wychodzić na drogi wycofania zgrupowań nieprzyjaciela i wykonywać uderzenia na jego skrzydła i tyły,
  - dezorganizować pracę tyłów;
  - opanowywać ważne rejony, obiekty i rubieże na tyłach nieprzyjaciela.
-

W trakcie działania również mogą wyniknąć inne zadania np.: opanowanie wspólnie z desantem powietrznym przepraw na szerokich przeszkodach wodnych i ich utrzymanie do czasu podejścia sił głównych armii. W toku operacji zaczepnej armii i frontu treść poszczególnych zadań może być udokładniona, mogą wynikać inne, nowe zadania, których bezwzględne wykonanie przez część sił lub siły główne OGM będzie warunkować realizację ogólnego zadania wykonywanego przez armię.

W związku z tym, że wykonywanie przez OGM wymienionych zadań mieścić się będzie w granicach zadania bliższego i zadania dalszego armii oraz ze względu na konieczność utrzymywania ciągłego współdziałania z siłami głównymi - głębokość zadań OGM powinna być ograniczona głębokością zadań armii. Jednak dla zachowania warunków do wykonania dalszych zadań przez OGM jej główne siły opanowują rejon sięgający poza rubież zadania bliższego i dalszego armii, na głębokość dobowego wysiłku tj. 50 - 80 km, oznacza to, że na taką odległość może oderwać się OGM od sił głównych A.

OGM należy stawiać zadanie bliższe i zadanie dalsze. Treść poszczególnych zadań będzie następująca:^{1/}

Zadanie bliższe dywizji może polegać na zniszczeniu stanowisk dowodzenia i kierowania, środków rakietowo-jądrowych, naziemnych urządzeń syst.rozp.-uderz. npla, rozbiciu jego bliższych odwodów operacyjnych, opanowaniu lotnisk, składów i baz przechowywania broni

---

1/ Przewidywane nr 1 i materiał na monitor nr 3.

jądrowej oraz innych ważnych rejonów /obiektów/, których zdobycie stwarza dogodne warunki do pomyślnego rozwinięcia operacji zaczepnej i dalszych działań OGM.

Zadanie dalsze dywizji może obejmować zniszczenie nowo-wykrytych SD, środków jądrowych, naziemnych urządzeń systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, środków OPL, walkę z odwodami operacyjnymi nieprzyjaciela, prowadzoną zwykle we współdziałaniu z OGM frontu i desantami powietrznymi, opanowywanie przepraw, lotnisk i baz oraz urządzeń logistycznych.

Oprócz zadania bliższego i dalszego dywizji można wyznaczyć obiekty do działań rajdowych. Oddziały OGM będą musiały działać w całym pasie natarcia armii. Elementom rajdowym OGM^{1/} wyznacza się obiekt /obiekty/ oraz kierunek działania.

Wskaźniki rozmachu działania OGM armii:^{2/}

- szerokość pasa działania jest równa szerokości pasa operacji zaczepnej armii, a więc 60 - 80 km i więcej, ze skupieniem wysiłku na określonym kierunku,
- głębokość działania - 250 - 350 km,
- czas działania - 3 - 5 dni,
- przeciętne tempo działania 60 - 80 km na dobę w składzie OGM-A /80 - 100 km na dobę w składzie OGM-F/,
- rubież wejścia do działania - 15 - 20 km, a więc mogą to być 2 - 4 drogi,
- oderwanie się OGM od sił głównych armii na 50 - 80 km liczy się od czoła sił głównych OGM do czoła sił głównych armii i uzależnione jest od ugrupowania OGM, a więc jego głębokości,
- możliwość wprowadzenia do działania w końcu pierwszego lub na początku drugiego dnia operacji,
- rejon ześrodkowania w odległości 50 - 70 km od rubieży styczności wojsk,
- przed wprowadzeniem OGM zajmuje rejon wyjściowy w odległości 20 - 40 km od rubieży wejścia.

Mogą być odstępstwa od tych wskaźników. Uzależnione to będzie od systemu obrony nieprzyjaciela i możliwości jego pokonania lub przełamania przez pierwsze rzuty operacyjne oraz od stworzenia i zapewnienia takich warunków wejścia do działania OGM /zwłaszcza

---

1/ Przeźrocze nr 2.

2/ Materiał na monitor nr 4.

w pierwszym dniu/ aby nie wiązała się ona w przewlekłe walki z nieprzyjacielem.

4. SKŁAD I UGRUPOWANIE OGM ORAZ PRZEZNACZENIE JEJ ELEMENTÓW

Skład organizacyjny OGM armii może być bardzo różny. W każdej jednak sytuacji powinien być taki, który w działaniu zapewni:

- dużą samodzielność i manewrowość,
- dużą siłę uderzeniową i ogniową,
- wysoką żywotność,
- zdolność do wykonywania każdego zadania w głębi obrony nieprzyjaciela,

- autonomiczność pod względem prowadzenia działań i dowodzenia. Jako OGM armii może działać DPanc lub rzadziej DZ, wyposażona w najnowszy sprzęt bojowy wzmocniona batalionem powietrzno-desantowym /desantowo-szturmowym/, a także oddziałami lotnictwa wojsk lądowych /do psboj i pstr./. Niekiedy, w zależności od rozwoju sytuacji, w skład OGM armii mogą być włączone dodatkowe ilości artylerii samobieżnej, wojsk OPL, wojsk inżynieryjnych i chemicznych oraz przydzielona jej określona ilość lotnictwa frontowego, którym dysponuje dca OGM. Na przykład w ćwiczeniu "WIOSNA-80" 7A utworzyła OGM w składzie DPanc wzmocnionej: dar, sdał, paplot "OSA", bsap, krozp, plinż, kompanią miotaczy ognia oraz odpowiednio przygotowanymi i specjalnie zreorganizowanymi pododdziałami tyłowego i technicznego zabezpieczenia. Do wsparcia działania przewidziano lotnictwo i śmigłowce bojowe, a ponadto zaplanowano na jej korzyść działanie śmigłowcowego desantu taktycznego. Ze względu na charakter zadań i sposoby ich wykonania OGM powinien być uwolniony od zbędnego "balastu", który by ograniczał manewr i szybkość działania. Dlatego celowym jest niektóre oddziały /pododdziały/ dywizji głównie zabezpieczające reorganizować, a nawet rezygnować z nich nie włączając ich do składu OGM, pozostawiając do dyspozycji przełożonego. Skład OGM armii wywiera bezpośredni wpływ na ugrupowanie bojowe i skład elementów tego ugrupowania^{1/}.

Ugrupowanie bojowe OGM armii powinno zapewnić:^{2/}

-
- realizację i celu w sposób szybki i nieoczekiwany dla npla,
  - dużą swobodę manewru i samodzielność działania jego elemen-

1/ Przeźrocze nr 3.

2/ Materiał na monitor nr 5.

tów;

- warunki dobrej organizacji i ciągłego utrzymania współdziałania;
- możliwość łatwego i bezkolizyjnego przekształcenia go z ugrupowania marszowego w przedbojowe i odwrotnie;
- użycie całością sił do odparcia silnych uderzeń npla lub częścią sił do uderzenia na obiekt wcześniej zaplanowany lub pojawiający się nieoczekiwanie;
- pomyślne rozegranie bitwy spotkaniowej /w razie konieczności/;
- warunki wykonania marszu, manewru oraz prowadzenia działań rajdowych w dzień i w nocy;
- odporność na uderzenia jądrowe i ogniowe nieprzyjaciela;
- skuteczną osłonę przeciwlotniczą i ubezpieczenie przed grupami rozpoznawczymi przeciwnika;
- dobre warunki ciągłego dowodzenia jego elementami oraz utrzymanie łączności z przełożonym.

Podstawowymi elementami ugrupowania operacyjnej grupy manewrowej są: oddziały rajdowe i wydzielone, taktyczny desant powietrzny lub pododdział /grupa/ desantowo-szturmowa oraz zgrupowanie bazowe.

Oddziały rajdowe - przeznaczone są do prowadzenia manewrowych, aktywnych, samodzielnych działań bojowych wewnątrz ugrupowania nieprzyjaciela, niszczenia, opanowywania lub obezwładniania jego środków napadu jądrowego, baz, składów, stanowisk dowodzenia^{2/}, lotnisk, węzłów kolejowych i innych ważnych obiektów oraz wykonywania uderzeń na podchodzące odwody. Organizuje się je w sile od batalionu do pułku czołgów /zmechanizowanego/.

OGM w składzie dywizji może zorganizować 2-3 oddziały rajdowe w sile pułku.

Oddział wydzielony - przeznaczony jest do opanowania i utrzymania ważnych rubieży i obiektów w tym głównie rubieży wejścia OGM do działania i rubieży pośrednich, na kierunku działania OGM, przyczółków na szerokich przeszkodach wodnych i rejonów planowanych do rozmieszczenia zgrupowania bazowego oraz sił głównych OGM po wykonaniu zadania.

---

^{1/}Przeźrocza nr 4.

Zadania te oddział wydzielony wykonuje samodzielnie lub we współdziałaniu z taktycznym desantem powietrznym albo grupą desantowo-szturmową. Może być organizowany w składzie od wzmocnionej kompanii piechoty /kcz/ do wzmocnionego pułku /pcz/.

Taktyczny desant powietrzny - jest przeznaczony do opanowania i utrzymania, do czasu podejścia OW lub oddziału rajdowego, a niekiedy sił zgrupowania bazowego OGM, ważnych rubieży /rejonów/ i obiektów, wykonania uderzeń na skrzydła i tyły maszerujących odwodów nieprzyjaciela. Organizuje się go w sile wzmocnionego batalionu lub kompanii piechoty z pułków wchodzących w skład zgrupowania bazowego i z pododdziałów śmigłowców transportowych przydzielonych OGM.

Grupa desantowo-szturmowa - przeznaczona jest do zwalczania ważnych obiektów w ugrupowaniu nieprzyjaciela metodą szturmową powietrzną. Organizuje się ją z pododdziałów śmigłowców i piechoty wzmocnionej siłami i środkami rodzajów wojsk i służb.

Ze względu na ograniczoną ilość śmigłowców transportowych przydzielonych OGM i niedostosowania ich do prowadzenia ognia przez piechotę, w chwili obecnej grupa desantowo-szturmowa będzie organizowana sporadycznie i tylko wówczas gdy nie będzie organizowany taktyczny desant powietrzny.

Zgrupowanie bazowe - tworzą osłaniane przez piechotę i czołgi /od batalionu do dwóch pułków/^{1/} oddziały i pododdziały rodzajów wojsk nie rozdzielane do poszczególnych elementów rajdowych OGM, OR, OW, itp., pododdział śmigłowców, oddziały zabezpieczenia technicznego i tyłowego oraz stanowiska dowodzenia.

Ugrupowanie bojowe OGM tworzy się w rejonie ześrodkowania lub w rejonie wyjściowym po otrzymaniu zadania do działania dywizji jako OGM.

5. ORGANIZACJA DZIAŁAŃ BOJOWYCH PRZEZ DOWÓDCĘ I SZTAB OGM

5.1. Wypracowanie decyzji

Wypracowanie decyzji do jakichkolwiek działań bojowych stanowi najważniejsze przedsięwzięcie z zakresu organizacji działań bojowych i przygotowania dywizji do wykonania zadania.

^{1/} Zależy od ugrupowania OGM w danej sytuacji bojowej. Dążyć jednak należy aby siły zgrupowania bazowego były osłaniane przez jeden batalion.

Spośród wielu czynników warunkujących metody pracy dowódcy i sztabu nad organizacją działań, czas, miejsce i forma otrzymania zadania bojowego mieć będą istotne znaczenie.

Doświadczenia wojenne wskazują, że stawianie zadań bojowych bezpośrednio w relacji przełożony - podwładny, zwłaszcza przy działaniu związków pancernych jako grupy szybkiej dawało najlepsze rezultaty. Przełożony miał możliwość zapoznania się z zamiarem działań podwładnego /po stosunkowo krótkim czasie od postawienia zadania bojowego /jeszcze na stanowisku dowodzenia. Zwykle podwładny przebywał na SD przełożonego z grupą odpowiednio dobranych oficerów, co znacznie ułatwiało i skracało czas wypracowania i zatwierdzenia decyzji.

W odniesieniu do organizacji działań OGM podobna praktyka nie straciła na aktualności. Proces wypracowania decyzji przez dowódcę OGM w zasadzie jest znany gdyż zawiera te same przedsięwzięcia co przy wypracowaniu decyzji do innych rodzajów działań bojowych. Pamiętać jednak trzeba, że w swej treści musi on uwzględniać specyfikę działań OGM oraz położenie dywizji i czas jakim dysponuje dca OGM na wypracowanie decyzji i osiągnięcie gotowości do działania. Te czynniki będą wywierać decydujący wpływ na kolejność i treść pracy dcy OGM podczas wypracowania decyzji.

Analizując otrzymane zadanie dca OGM powinien:

- wyjaśnić cel działania OGM oraz zrozumieć zamiar dcy armii;
- określić miejsce i rolę OGM w osiągnięciu celu operacji zaczepnej i wykonaniu zadania bliższego i dalszego;
- przeprowadzić kalkulacje czasowe na wejście do działania i określić terminy wykonania poszczególnych zadań.

Następnie dowódca wydaje wytyczne szefowi sztabu do zapoznania oficerów z zadaniem, do rozpoznania i przygotowania danych do decyzji. Bardzo ważnym przedsięwzięciem, składającym się na proces wypracowania decyzji, jest ocena sytuacji. Sposób jej prowadzenia uzależniony jest od czasu jakim dysponuje dca OGM na wypracowanie decyzji i przygotowanie OGM do działania. W ocenie sytuacji najbardziej uwydatnia się specyfika działań OGM. Powinna być prowadzona pod kątem przyszłych działań. Najważniejszy jej element to ocena przeciwnika. Właściwa ocena przeciwnika, jego możliwości bojowych, pozwala na rozwiązanie wielu problemów. Jednym z nich to - wybór obiektów przeciwnika do niszczenia /obezwładnienia/ przez OGM.

Podstawę do rozwiązania tego problemu stanowią informacje o przeciwniku posiadane przez sztab OGM, znajomość zasad działania przeciwnika i jego możliwości oraz treść zadania, w którym część obiektów może być narzucona przez przełożonego. Realizacja tego problemu winna się odbywać na zasadzie selekcji, uwzględniając rozmieszczenie obiektów w stosunku do kierunku działania OGM oraz priorytet środków napadu jądrowego i elementów broni precyzyjnej. Oceniać trzeba przeciwnika będącego w styczności i możliwość jego oddziaływania na wojska OGM; siły i środki obrony poszczególnych obiektów oraz ich możliwości. Takie możliwości przeciwnika w zakresie udaremnienia działania OGM siłami lotnictwa, uderzeniami broni jądrowej, grupami specjalnymi oraz odwodami będącymi w głębi operacyjnej, mają istotny wpływ na kształtowanie się decyzji dowódcy OGM. Reasumując, dowódca i sztab OGM powinien oceniać przeciwnika w trzech aspektach:

- będącego w styczności i możliwość jego oddziaływania na OGM głównie podczas jej wejścia do działania;
- obiekty, będące przedmiotem działania, a więc ich rozmieszczenie, możliwości ochronno-obronne i manewrowe;
- możliwości przeciwdziałania OGM w głębi przy pomocy różnorodnych sił i środków.

Z pozostałych elementów oceny sytuacji na uwagę zasługuje ocena terenu /kierunków/ działania, gdyż teren będzie w wielu wypadkach decydował o powodzeniu OGM. Teren ocenia się począwszy od rejonu ześrodkowania do zadania dalszego, a więc na całą głębokość otrzymanego zadania. Oceniając teren dca OGM potwierdza lub koryguje wnioski wynikające z uprzednio prowadzonej oceny przeciwnika, wojsk własnych i sąsiadów. Głównie należy określić jaki wpływ będzie wywierał na:

- przegrupowanie wojsk OGM do rubieży wejścia, a więc jakie można osiągnąć tempo marszu;
- właściwości ochronne oraz maskowania wojsk OGM głównie podczas działania w głębi;
- rozmieszczenie zgrupowania bazowego w rejonie bazowym i właściwości maskujące tego rejonu;
- sposób działania w głębi, głównie na działania rajdowe;
- możliwości pokonywania przeszkód terenowych w głębi, głównie rzek, kompleksów leśnych, gór, bagien i innych.

Zasygnalizowane zostały tylko niektóre elementy oceny sytuacji, te które w sposób najpełniejszy oddają specyfikę tej oceny w działaniach OGM. Pozostałe są również prowadzone lecz ich sposób i treść nie odbiega w sposób kategoriyczny od oceny prowadzonej podczas wypracowywania decyzji do innych rubieży działań.

Należy tylko mieć na uwadze, aby ich ocena była ukierunkowana na uzyskanie odpowiedzi - jaki wpływ wywierają one na działanie OGM.

Po dokonaniu oceny sytuacji uwzględniając wnioski z analizy zadania i kalkulację czasu dca OGM formułuje zamiar, który następnie melduje dowódcy armii, ogłasza sztabowi i zapoznaje z nim podwładnych dowódców.

W zamiarze działań dowódca dywizji określa:^{1/}

- główny kierunek działania;
- kolejność i sposoby wykonania zadań bojowych;
- kolejność i sposoby porażenia jądrowego i ogniowego nieprzyjaciela w czasie wprowadzenia do działań /w wyłom/ i w głębi operacyjnej;
- ugrupowanie dywizji podczas marszu i wprowadzenia jej do działań oraz ich prowadzenia na tyłach nieprzyjaciela;
- sposób wejścia do działań i sposoby potęgowania wysiłku, w tym charakter manewru w głębi operacyjnej;
- sposoby osiągnięcia zaskoczenia w działaniach i oderwania się od sił głównych armii.

Po zameldowaniu zamiaru, dowódca OGM wydaje wstępne zarządzenia bojowe oddziałom i pododdziałom. Pełną podstawę do podjęcia decyzji dowódca OGM posiada po otrzymaniu rozkazu bojowego od dowódcy armii, po czym osobiście wydaje rozkaz bojowy.

Szczegółowa treść zadań bojowych dla elementów ugrupowania bojowego OGM zawarta jest w regulaminie walki pkt 231 str. 177. Dla oddziału wydzielonego zadanie to obejmuje: skład, zadania ubezpieczenia marszu sił głównych dywizji i zabezpieczenia ich wprowadzenia do działań, zadania po rozpoczęciu przez siły główne działań w ugrupowaniu przeciwnika.

---

^{1/} Materiał na monitor nr 6.

Dla oddziału rajdowego, jako podstawowego elementu ugrupowania bojowego OGM zadanie bojowe obejmuje: środki wzmocnienia, zadanie bojowe /obiekty do zdobycia lub zniszczenia/ i czas jego wykonania, kierunek działania, czas i miejsce dołączenia do sił głównych po wykonaniu zadania oraz sposób wsparcia ogniem artylerii i uderzeniami lotnictwa.

5.2. Organizacja współdziałania

Organizacja współdziałania przez dcę OGM może być prowadzona różnymi metodami. Zależać to będzie od posiadanego czasu na organizację walki oraz warunków w jakich ona się odbywa. Najczęściej będzie to metoda wytycznych dowódcy OGM prowadzona na stanowisku dowodzenia w obecności wszystkich dowódców oddziałów i samodzielnych pododdziałów oraz szefów rodzajów wojsk i służb sztabu OGM. Przy tej metodzie należy wplatać elementy gry wojennej, stwarzając skomplikowane sytuacje bojowe w głębi operacyjnej. Szczególnie podczas likwidacji obiektów npla przez oddziały rajdowe żądając od dowódców oddziałów konkretnych ocen i przewidywań co do działania npla i reakcji w formie rozwiązań problemów taktycznych /decyzji/. W działaniu OGM armii można wyodrębnić trzy etapy wg, których należy organizować współdziałanie, mogą to być:

- I etap - przegrupowanie i zabezpieczenie wejścia OGM do działania;
- II etap - prowadzenie działań bojowych przez OGM do rubieży zadania bliższego i zajęcie rejonu bazowego;
- III etap - prowadzenie działań bojowych do rubieży zadania dalszego oraz zajęcie i utrzymanie rejonu /rubieży/ do czasu podejścia sił głównych armii.

Organizacja współdziałania powinna być poprzedzona określeniem i sprecyzowaniem, dla uczestniczących, celu organizacji współdziałania na cały okres i poszczególne etapy. W poszczególnych etapach omawiając sposób działania, a więc wykonanie postawionych zadań należy rozpatrzyć i określić:

A. W I etapie:

- kolejność i czas wyjścia z rejonu ześrodkowania poszczególnych elementów ugrupowania bojowego z podziałem na poszczególne drogi marszu, w tym elementów rozpoznawczych, zabezpieczających i ubezpieczających;
- tempo przegrupowania na poszczególnych odcinkach terenowych i drogach i czas osiągnięcia rubieży wejścia do działania przez OGM;

- siły i środki, którymi armia bierze udział w zabezpieczeniu przegrupowania i rozwinięcia na rubieży /rubieżach/ wejścia do działania i w jakim czasie;

- miejsce i rola poszczególnych elementów ugrupowania bojowego OGM podczas przegrupowania i wejścia do działania oraz sposób wykonywania zadania przez poszczególne rodzaje wojsk głównie inżynieryjne, OPL i lotnictwo;

- sposób prowadzenia ubezpieczenia i ochrony głównie rzutu bazowego przez wydzielone siły i środki oraz oddział rajdowy drugiego rzutu podczas przegrupowania i wejścia do działania;

- w jaki sposób dokonać zamiany obozowatnego oddziału rajdowego pierwszego rzutu przez siły ze zgrupowania bazowego;

- siły i środki OGM biorące udział w zabezpieczeniu wejścia OGM do działania ich czas rozwinięcia na SO /głównie artylerii/ podział zadań i współdziałanie z siłami i środkami armii oraz zadanie wykonywane przez lotnictwo przełożonego i przydzielone OGM;

- jakie przyjąć ugrupowanie przez poszczególne oddziały rajdowe na rubieży wejścia do działania i jakie siły wydzielić do rozbicia npla na rubieży wejścia i w bezpośredniej styczności;

- sposób współdziałania i zakres zabezpieczenia wejścia do działania przez ZT będące w bezpośredniej styczności.

B. W II etapie:

- sposób zdobywania wiadomości o przeciwniku w głębi obrony oraz przekazywania i odbierania informacji od elementów rozpoznawczych, sił głównych A, będących już w głębi operacyjnej;

- miejsce /obiekt/ czas i siły wydzielone przez armię do wykonania zadań na korzyść OGM i poszczególnych oddziałów rajdowych;

- podział przydzielonego limitu lotnictwa na poszczególne oddziały rajdowe i sposób jego działania w głębi obrony npla;

- przyjęcie ugrupowania bojowego przez OGM z podziałem na poszczególne kierunki działań;

- sposób pokonywania kolejnych rubieży obronnych npla w głębi przez I rzut. oraz sposób przemieszczania się zgrupowania bazowego co do czasu, kierunku i miejsca;

- podejście oraz sposób niszczenia obiektów npla przez oddziały rajdowe I rzutu /II rzutu w razie konieczności/ oraz kierunki dalszego działania i rejony ześrodkowania po likwidacji obiektów;

- sposób wykorzystania artylerii, środków OPL oraz innych rodzajów wojsk w głębi obrony npla;

- kolejność, czas i miejsce odtwarzania środków materiałowo-technicznego zabezpieczenia w poszczególnych elementach ugrupowania bojowego, OGM oraz sposób ewakuacji rannych i porażonych do punktów medycznych i szpitali;

- siły, środki i czas opanowania rubieży zadania bliższego OGM oraz zajęcia rejonu bazowego, a także organizacja jego ubezpieczenia i ochrony;

- sygnały współdziałania i rozpoznania lotnictwa oraz OW i OGM innych związków operacyjnych /taktycznych/ w głębi operacyjnej npla.

C. W III etapie:

- przyjęcie ugrupowania bojowego OGM po wykonaniu zadania bliższego;

- kolejność i czas opuszczenia rejonu bazowego oraz wyjścia na poszczególne kierunki działania;

- sposób współdziałania ze środkami armii głównie rozpoznaniem, lotnictwem, siłami głównymi i desantami taktycznymi /operacyjnymi/ działającymi na kierunku OGM;

- siły i środki przeznaczone do niszczenia obiektów npla oraz ochrony zgrupowania bazowego;

- czas osiągnięcia i wyznaczenia rejonów ześrodkowania i odtwarzania zdolności bojowej poszczególnych oddziałów rajdowych po likwidacji obiektów npla;

- sposób wykorzystania skutków uderzeń broni jądrowej w głębi obrony npla na poszczególne obiekty;

- możliwości wzajemnego współdziałania między oddziałami rajdowymi przy wykonywaniu wspólnych zadań oraz z OW wysyłanymi przez ZT sił głównych A;

- rejon /rubież/ planowanego połączenia się sił głównych armii z OGM;

- wzajemne sygnały rozpoznawania i rubieże ich podawania;

- sposób zajęcia rejonu ześrodkowania po wykonaniu zadania dalszego oraz rozmieszczenie w nim poszczególnych oddziałów i pododdziałów;

- do jakiego czasu utrzymać rejon /rubież/, jak zorganizować ubezpieczenie, ochronę i obronę na wypadek przeciwdziałania przeciwnika;

- sposób zabezpieczenia przez OGM rozwinięcia operacji zaczepnej armii.

Bardzo ważnym przedsięwzięciem organizacji działań bojowych jest rekonesans. Ze względu na to, że rubież wejścia do działania OGM planowane są w głębi przeważnie operacyjnej przeciwnika jego ~~przebieg~~ przeprowadzenie jest możliwe w zasadzie bezpośrednio przed wyprowadzeniem OGM. Będzie on prowadzony w bardzo trudnych warunkach, a ograniczony czas zmusza dce OGM zająć się tylko zasadniczymi problemami i w zasadzie dotyczącymi OW i oddziałów rajdowych stanowiących I rzut OGM. Wcześniej można prowadzić rekonesans tylko dróg marszu.

Kolejną grupę przedsięwzięć procesu organizacyjnego stanowi zabezpieczenie działań bojowych OGM.

Na system zabezpieczenia działań bojowych wojsk OGM składa się:

- rozpoznanie;
- ubezpieczenie, w tym ubezpieczenie bezpośrednie poszczególnych elementów ugrupowania bojowego OGM;
- obrona przed bronią masowego rażenia;
- obrona przeciwlotnicza, w tym obrona przeciwśmigłowcowa;
- maskowanie;
- zabezpieczenie inżynieryjne i chemiczne;
- walka radioelektroniczna;
- zabezpieczenie hydrometeorologiczne i topograficzne;
- zabezpieczenie tyłowe;
- zabezpieczenie techniczno-specjalne.

Ponadto do systemu tego włącza się obronę przeciwdesantową i przeciwdywersyjną. Te elementy bojowego zabezpieczenia wojsk muszą być powiązane z systemem operacyjnego zabezpieczenia a więc szczebla, który organizuje i wysyła OGM.

Zarówno współdziałanie, jak i bojowe zabezpieczenie działań wojsk OGM nie stanowią aktu jednorazowego w pracy dcy i sztabu OGM. Mają one charakter ciągły, rozpoczynają się bowiem bezpośrednio po postawieniu zadań bojowych wojskom i kończą po zrealizowaniu celu działań przez OGM.

6. PROWADZENIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH PRZEZ OGM

Działania bojowe OGM rozpoczynają się z chwilą podania sygnału do wyjścia z rejonu wyjściowego i rozpoczęcia przegrupowania. Poprzedzone ono jest wysłaniem elementów rozpoznawczych zabezpieczenia ruchu i ochronno-regulacyjnych. Najbardziej trudnym i odpowiedzialnym okresem w działaniu OGM jest wejście do bitwy i jej zabezpieczenia, gdyż od tego będzie zależeć uzyskanie odpowiedniego tempa działania oraz czasu na przeniknięcie w głąb ugrupowania operacyjnego.

Przegrupowanie do rubieży wejścia odbywa się w ugrupowaniu przyjętym już w rejonie wyjściowym zgodnie z ustalonymi kalkulacjami. Na rubież wejścia najczęściej wysyła się oddział wydzielony, który ma za zadanie opanować ją i zabezpieczyć rozwinięcie i wejście sił głównych OGM do działania. Jeżeli rubież wejścia utrzymują i zabezpieczają ZT będące w styczności z przeciwnikiem to OW może otrzymać zadanie przeniknięcia w głąb i niejako "torowanie" kierunku działania OGM do określonej rubieży. OW po wykonaniu tego zadania odtwarza zdolność bojową w rejonie ześrodkowania, a następnie dołącza do grupy stanowiąc drugi rzut lub odwód.

Wprowadzenie do bitwy sił głównych OGM odbywa się w ugrupowaniu przedbojowym, z maksymalną prędkością i w taki sposób, który zapewnia najmniejsze straty od uderzeń nieprzyjaciela. Bezpośrednio kieruje tym dca i sztab OGM dążąc do jak najszybszego przeniknięcia sił głównych w głąb.

Podczas wchodzenia do działania, OGM może napotkać zorganizowany opór npla zwłaszcza przeciwpancerny, istnieje bowiem możliwość, że na kierunek wejścia npl przerzuci swoje odwody. Wówczas główny wysiłek OGM powinien być skierowany na niszczenie i zwalczanie sił i środków obrony przeciwpancernej, wykorzystując do tego celu lotnictwo zwłaszcza śmigłowce przeciwpancerne, środki rakietowe i artylerię. Dążyć należy jednocześnie do wykorzystania luk czy też otwartych skrzydeł i przenikania siłami głównymi w głąb obrony npla, pozostawiając do wiązania jego sił tylko nieliczne swoje siły. Nie wykluczone jest, że równocześnie z wchodzeniem OGM do bitwy może zajść konieczność wysadzenia taktycznego desantu śmigłowcowego w celu wykonania uderzenia na rejon stanowisk ogniowych artylerii,

zwłaszcza przeznaczonych do strzelania amunicją jądrową do baterii "Lars" i "Mars" oraz paraliżowania manewru siłami i środkami.

Samo rozwijanie i wchodzenie sił głównych OGM będzie się odbywać pod "parasolem" ognia artylerii, lotnictwa i innych środków ogniowych Armii a nawet Frontu, które całkowicie winny zabezpieczyć wejście OGM. Ogień i uderzenie powinny być prowadzone z maksymalnym napięciem i na jak największą głębokość "wyrąbując korytarz" działania OGM. W ślad za oddziałami rajdowymi I rzutu OGM powinny w odstępie ok. 5 km przesuwać się zgrupowanie bazowe wspólnie z częścią sił II rzutu pełniące jednocześnie rolę obronną przed niespodziewanym stakiem nieprzyjaciela. Rodzaje wojsk i służb powinny się przesuwać i przenikać w głąb obrony nplą po ściśle wyznaczonych drogach, w składzie zgrupowania bazowego i w zasadzie bez uczestnictwa w zabezpieczeniu wejścia sił głównych OGM. Wyjątek mogą stanowić środki obrony przeciwlotniczej przystosowane do prowadzenia ognia w ruchu i śmigłowce bojowe.

Ze względu na charakter obrony przeciwnika niejednokrotnie wyniknie konieczność pokonywania przez OGM pośrednich lub kolejnych rubieży obronnych, zwłaszcza ^{wtedy} gdy na zaplanowanym kierunku okaże się brak otwartych skrzydeł i luk w ugrupowaniu przeciwnika. Do pokonania tych rubieży w pierwszym rzędzie wysyła się OW z zadaniem rozbicia sił i środków npla na kierunku działania OGM włamania w jego rubież obronną i zabezpieczenie częścią sił skrzydeł przenikających sił OGM. Głównymi siłami OW toruje kierunek działania dążąc do uchwycenia kolejnych dogodnych rubieży terenowych zabezpieczając działanie OGM od czoła.

Główne siły OGM przesuwiają się za OW najczęściej w kolumnach marszowych niekiedy w szykach przedbojowych tak, aby mogły wykonać jednoczesny atak z marszu.

W warunkach działań konwencjonalnych pokonanie rubieży pośrednich npla przez OW może się okazać niemożliwe, wówczas zajdzie konieczność, w wypadku braku możliwości obejścia, użycie do tego celu większości sił OGM. W takiej sytuacji siły główne OGM działają pod osłoną OW. Artyleria będąc w składzie oddziałów rajdowych winna rozwinąć się na SO i wspólnie z lotnictwem wykonać krótkie ogniowe uderzenie na rubież obronną przeciwnika. W ślad za ogniowym

porażeniem siły główne z marszu pokonują rubież obrony npla i wychodzą na kierunek działania przyjmując ugrupowanie przedbojowe. Do wsparcia sił głównych OGM celem obezwładnienia obrony przeciwpancernej może być użyty odwód przeciwpancerny oraz śmigłowce bojowe.

W sytuacji gdy OW udało się włamać w rubież obrony npla, główne siły OGM bezzwłocznie wykonują uderzenia, aby wykorzystać uzyskane powodzenie i jak najszybciej rozwinąć je w głąb.

Niezależnie od sytuacji i warunków terenowych siły główne OGM dążą do jak najszybszego pokonania rubieży obronnych, unikając jednocześnie wiązania się w długotrwałe walki. Dlatego też w wielu sytuacjach może okazać się celowe obejście napotkanej rubieży obronnej npla i przenoszenie uderzenia na nowy kierunek.

Użycie całości lub większości sił przez OGM w głębi operacyjnej może być jeszcze wówczas gdy do zwalczania OGM npl wyśle silne odwody wojsk pancernych lub zmechanizowanych. W rezultacie może dojść do boju spotkaniowego, w którym zaangażowane będą wszystkie siły OGM lub zdecydowana większość. Niejednokrotnie bój spotkaniowy będzie dla OGM decydującym starciem, od którego rezultatów uzależnione zostaną możliwości dalszego działania. Może on wystąpić w głębi operacyjnej jak również zaraz po wejściu do działania. Rozegranie boju spotkaniowego przez OGM winno się odbywać na zasadach obowiązujących podczas prowadzenia natarcia.

Bój spotkaniowy w działaniach zaczepnych jest najtrudniejszą formą prowadzenia walki tak pod względem organizacyjnym jak i samego przeprowadzenia.

W działaniach OGM trudności te potęgują się, poprzez:

- brak ścisłej możliwości współdziałania ze środkami i siłami Armii oraz innych ZT będących w I rzucie operacyjnym z wyjątkiem OGM innych armii;
- zmniejszone możliwości prowadzenia rozpoznania npla i terenu;
- konieczność wykonywania częścią sił OGM innego typu zadania /niszczenie obiektów npla, działanie OW na uchwycenie rubieży itp./ w tym samym czasie;
- ugrupowanie OGM, które nie jest typowym do boju spotkaniowego, a zgrupowanie bazowe znajdujące się w centrum ugrupowania łącznie z tyłami grupy jest bardzo wrażliwym i zbędnym balastem do rozegrania boju spotkaniowego;
- bardzo ograniczony czas na podjęcie decyzji do rozegrania boju spotkaniowego;

- olbrzymie trudności w stworzeniu przewagi nad nplem w odpowiednim czasie i miejscu, zwłaszcza nad tym zgrupowaniem npla, którego rozbitcie zapewni osiągnięcie założonego celu.

Dlatego należy dążyć do posiadania głębokiego i wszechstronnego rozpoznania npla i terenu mogącego przekazywać nie tylko suche fakty i informacje lecz uogólnione wnioski i sugestie co pozwoli sztabowi OGM skrócić znacznie czas na wypracowanie decyzji do boju spotkaniowego. Siły i środki OGM będące w składzie oddziałów rajdowych winny być w gotowości do działania również jako OW, który z chwilą otrzymania informacji o przegrupowaniu odwodów npla na kierunek działania OGM winien być wysłany do opanowania dogodnej rubieży i zabezpieczenia rozwinięcia sił głównych OGM.

Zabezpieczenie w tym wypadku oznacza utrzymanie opanowanej rubieży, lub wykonywanie uderzeń siłami OW celem rozbitcia sił ochrony npla i możliwe dążenie do nawiązania walki z siłami głównymi odwodów npla. Takie działanie pozwoli na przyjęcie przez OGM odpowiedniego ugrupowania bojowego w marszu, rozwinięcie przez OGM artylerii na SO, wykonanie manewru na dogodny kierunek i wykonanie uderzenia siłami głównymi OGM w skrzydło npla wspólnie z uderzeniami lotnictwa, śmigłowców bojowych oraz działaniem odwodu przeciwpancernego. Natychmiast po rozbitciu odwodów npla OGM powinna przejść do działania na zaplanowanym kierunku, wysyłając na czoło siły i środki stanowiące w tym czasie II rzut /ochronę zgrupowania bazowego/, natomiast siły i środki biorące udział w boju spotkaniowym odtwarzają zdolność bojową i przechodzą do drugiego rzutu. Jeżeli wszystkie siły brały udział w boju spotkaniowym, OGM ześrodkowuje się w całości, w rejonie organizuje obronę, ochronę i rozpoznanie i przystępuje do odtwarzania zdolności bojowej. Następnie przechodzi do działania na zaplanowanym kierunku.

Do szczególnie ważnych zadań wykonywanych przez OGM należy niszczenie obiektów npla w głębi obrony.

Po wejściu w ugrupowanie operacyjne przeciwnika dca OGM oddziałami wydzielonymi tworzącymi I rzut udokładnia zadanie co do kierunku ich działań, obiektów, które należy zniszczyć i czasu dołączenia do kierunku /rejonu/ działania pozostałych sił OGM, lub określa zupełnie nowe zadanie jeżeli w trakcie wchodzenia do działania wystąpiła taka konieczność. Jak już wspomniano najważniejszymi obiektami przeciwnika, które należy niezwłocznie niszczyć po ich wykryciu są środki napadu jądrowego.

Duży wpływ na wybór danego obiektu do niszczenia ma jego rozmieszczenie /odległość/ od osi działania sił głównych OGM oraz stopień obezwładnienia bronią jądrową.

*Baterie i dywizjon "LANCE", "PERSHING" będą niszczone przez oddziały rajdowe samodzielnie lub wspólnie ze śmigłowcami bojowymi i desantem taktycznym ze składu OGM. Typowym sposobem ich zniszczenia będzie nieoczekiwane uderzenie na poszczególne elementy ugrupowania bojowego. Oddziały wydzielone po otrzymaniu zadania, w rejon rozmieszczenia SS LANCE, PERSHING wysyłają patrole rozpoznawcze, a następnie w szybkim tempie wychodzą w rejon działania mając na czole swojego ugrupowania artylerię, która po osiągnięciu odległości umożliwiającej prowadzenie celnego ognia rozwija się na SO. Po dokładnym zlokalizowaniu obiektu /SS/ wykonuje się krótką lecz intensywną nawałę ogniową i na sygnał dowódcy oddziału rajdowego /dca pułku/ czołgi /BWP/ wykonują rajd przez SS rakiet, niszcząc je ogniem armat i dział. W wypadku nie uzyskania zaskoczenia, oddziały rajdowe niezwłocznie przechodzą do pościgu, dążąc do zniszczenia wyrzutni w czasie wycofywania się. Po zniszczeniu obiektu oddział rajdowy przechodzi do nowego rejonu celem odtworzenia zdolności bojowej, jeżeli zajdzie taka potrzeba, lub wykonuje kolejne zadanie czy też dołącza do sił głównych OGM. W wypadku wykonania uderzeń jądrowych na te obiekty, ocalałe siły i środki dywizjonów "L" i "P" niszczy się podczas wychodzenia z rejonów porażenia i podczas odtwarzania zdolności bojowej.

Inną grupę ważnych obiektów przeciwnika, które stanowią treść zadań OGM, są stanowiska dowodzenia, węzły łączności i środki walki radioelektronicznej. Najczęściej będą to stanowiska dowodzenia dywizji, korpusu armijnego i grupy armii. Niszczone będą w całości lub tylko wybrane ich elementy, podczas przemarszu jak również w rejonach rozwinięcia. Do niszczenia tych obiektów dca OGM może przeznaczyć I rzut w całości lub jego część, a więc jeden /dwa/ oddziały rajdowe i taktyczny desant śmigłowcowy, w zależności od tego czyje to jest stanowisko dowodzenia i czy działanie to jest poprzedzone uderzeniami jądrowymi. Niszczenie SD może się odbywać różnymi sposobami lecz najczęściej spotykanym będą działania rajdowe polegające na niespodziewanym ataku siłami i środkami OGM z kilku kierunków na wszystkie elementy SD. Może ono być poprzedzone wysadzeniem taktycznego desantu śmigłowcowego, uderzeniami jądrowymi lub lotnictwa, artylerii i śmigłowców bojowych. W tym

przypadku bardzo ważną rolę odgrywa dokładne rozpoznanie całego obiektu z ustaleniem rejonów rozmieszczenia jego poszczególnych elementów, skrytych podejść dla oddziałów rajdowych wyboru momentu uderzenia oraz dokładne określenie sposobu współdziałania pomiędzy oddziałami rajdowymi.

Innym sposobem niszczenia SD może być uderzenie wydzielonymi siłami na jednym kierunku i zmuszenie go do zwinięcia i odejścia niszcząc go w zasadzkach i na przygotowanych rubieżach podczas wycofywania. W takim działaniu należy dokładnie ocenić sytuację taktyczno-operacyjną w rejonie działania ze szczególnym uwzględnieniem warunków terenowych i możliwych kierunków wycofania się przeciwnika. Zasadzki należy organizować w powiązaniu z kierunkiem uderzenia wydzielonych sił na obiekt, dążąc do wciągnięcia wszystkich elementów SD w rejon i na kierunki niedogodne dla przeciwnika, a następnie okrążyć i niszczyć je częściami. W sytuacji gdy SD zostało obezwładnione uderzeniami jądrowymi lub lotnictwa, oddział wydzielony niszczy siły i środki ocalałe podczas wychodzenia z rejonów porażenia w nowych rejonach, niedopuszczając do odtwarzania zdolności bojowej.

Część zadań OGM zazwyczaj zaplanowane jest na udział w zdobywaniu przewagi w powietrzu, poprzez niszczenie systemu obrony przeciwlotniczej i opanowanie lotnisk przeciwnika. Zasadniczymi obiektami systemu OPL dla OGM są środki rakietowe, zwłaszcza dywizjony "HAWK" i "NIKE". Różnice w niszczeniu poszczególnych obiektów przeciwnika polegają w zasadzie na ilości sił i środków wydzielonych do tego celu. Natomiast sposób działania jest podobny i opiera się w większości wypadków na działaniach rajdowych. Trudnym i specyficznym zadaniem dla OGM będzie opanowywanie lotnisk i niszczenie samolotów i śmigłowców na lotniskach.

Do opanowywania lotnisk należy wyznaczać siły około pułku czołgów lub pułku zmechanizowanego /jeden oddział rajdowy/ oraz taktyczny desant śmigłowcowy w sile do kompanii^{x/}. Równocześnie winny w nim uczestniczyć lotnictwo i śmigłowce bojowe. Uderzenie na lotnisko musi być wyjątkowo dobrze przygotowane i wykonane przez zaskoczenie. Opanowywanie lotnisk związane będzie z koniecznością

^{x/} Do zwalczania samolotów na lotniskach /śmigłowców na lądowiskach/ może być organizowana grupa desantowo-szturmowa.

pozostawienia części sił OGM do ich utrzymania, ochrony i obrony do czasu podejścia sił głównych A. Siły te będą niezbędne /jeżeli opanowane lotnisko zostanie przeznaczone dla potrzeb OGM/ w celu uzupełnienia zaopatrzenia materiałowo-technicznego oraz ewakuacji.

Szczególną rolę przypisuje się OGM w zwalczaniu naziemnych elementów systemów rozpoznawczo-uderzeniowych.

Ta rola wynika ze specyfiki działań OGM a przede wszystkim z ważności systemów rozpoznawczo-uderzeniowych czyli ich znaczenia na współczesnym polu walki. Warunkiem ich skutecznego zwalczania jest dobra znajomość tych obiektów zarówno parametrów technicznych jak i taktycznych zasad działania.

Rozmieszczenie systemów rozpoznawczych ARGUS i SOTAS w ugrupowaniu dywizji I rzutu npla wskazuje, że znajdują się one w zasięgu skutecznego oddziaływania środków ogniowych OGM, jak i niektórych elementów ugrupowania bojowego tj. oddziałów rajdowych, pododdziału śmigłowców, grupy desantowo-szturmowej itp. Natomiast ich niewielkie siły tzn. do kilku samocodów specjalnych i do drużyny ochrony wskazują, że skuteczną walkę z nimi mają prowadzić elementy rozpoznawcze OGM tj. grupy specjalne, patrole rozpoznawcze itp.

Także niektóre elementy systemów rozpoznawczo-uderzeniowych zwłaszcza naziemne mogą być zwalczane przez OGM jeżeli znajdują się w zasięgu i na jej kierunku działania. Do tych elementów można zaliczyć z systemu ASSAULT-BREAKER:

- centrum kierowania /1-3 samochody specjalne/ rozmieszczone od rubieży styczności ok. 50 km;
- dywizjon LANCE-2 rozmieszczony w odległości do 30 km od rubieży styczności.

Z systemu PLAA

- samoloty na wysuniętych lotniskach - rozmieszczone 60-90 km od rubieży styczności;
- SD lotnictwa taktycznego rozmieszczone 60-100 km od przedniego skraju obrony;
- raketowe środki rażenia wojsk lądowych włączone do systemu.

Do niszczenia w/w elementów systemów biorąc pod uwagę ich skład i siły ochrony, wystarczą siły oddziału rajdowego w składzie ok. wzmocnionej kompanii lub batalionu piechoty.

Przedstawione działania OGM stanowią tylko część z możliwych przy realizacji przewidywanych dla niej zadań. Każda grupa zadań ma swoją specyfikę działań, jednak wszystkie one zależą będą przede wszystkim od tego jakie siły nieprzyjaciela trzeba zniszczyć, czym opanować i w jakim czasie. Nie bez wpływu będą również umiejętności dowódcze i teoretyczna znajomość przedmiotu.

Działanie OGM armii ma ścisły związek z działaniami taktycznych desantów powietrznych, które mogą być użyte na kierunku działania OGM. Desanty te mogą być organizowane przez Armię i OGM wówczas przed OGM staje problem nawiązania współdziałania z tym desantem celem wykorzystania jego działań i wspólnym wykonaniem postawionych zadań.

Analizując zadania, które będzie realizowała OGM, można przyjmować, że taktyczne desanty śmigłowcowe celowym będzie planować do:

- wykorzystania skutków uderzeń jądrowych wykonywanych zwłaszcza na obiekty przeciwnika, które stanowią przedmiot działania OGM;
- opanowania i utrzymania lotnisk do czasu podejścia OW lub oddziału rajdowego;
- opanowania i utrzymania szczególnie ważnych obiektów taktycznych /rubieży, rejonów/ takich jak przeprawy, przesmyki, węzły dróg itp.;
- udziału wspólnie z I rzutem OGM lub OW w niszczeniu środków napadu jądrowego, stanowisk dowodzenia i innych obiektów przeciwnika.✶

Działania desantowe są szczególną formą działań bojowych OGM, obejmują jednak te same fazy działalności co w działaniach zaczepnych DZ, a więc załadowanie desantu do śmigłowców, przerzut do rejonu desantowania, lądowanie i prowadzenie działań bojowych.

Mają one jednak swoją specyfikę podyktowaną tym, że wszystkie fazy działalności odbywają się w zasadzie w głębi operacyjnej przeciwnika, a więc pod jego ciągłym oddziaływaniem ogniowym. Większość zasad określających działanie taktycznego desantu śmigłowcowego w natarciu dywizji pokrywa się z działaniami w ramach OGM.

Planowanie użycia desantów śmigłowcowych dokonuje sztab OGM, gdyż zasadą jest, że OGM przydziela się pułk śmigłowców transportowych. Środki te pozwalają OGM na organizowanie jednego desantu

w sile do bp lub dwóch desantów w sile do wzmocnionej kp każdy. Organizując desant śmigłowcowy dowódca OGM zobowiązany jest do:

- wydzielenia niezbędnej ilości sił i środków do jego stworzenia, wzmocnienia i wszechstronnego zabezpieczenia;
- określenia rejonu załadowania i lądowania, trasy przelotu i czasu lądowania;
- rozpoznania rejonu lądowania i przyszłego działania pod względem terenu i nieprzyjaciela;
- postawienie zadania dcy desantu i siłom biorącym udział w wszechstronnym jego zabezpieczeniu;
- zorganizowania współdziałania głównie z siłami OGM działającymi na kierunku lądowania taktycznego desantu śmigłowcowego;
- zorganizowania łączności dowodzenia i współdziałania.

W zadaniu dla dcy desantu taktycznego dca OGM powinien określić:

- skład desantu, jego wyposażenie i wzmocnienie;
- wnioski z oceny przeciwnika głównie możliwy charakter jego działań podczas przelotu i po wylądowaniu;
- rejon lądowania i zadanie po wylądowaniu, a więc jakim rejonem /obiektem/ opanować i jakie siły npla zniszczyć, do jakiego czasu utrzymać opanowany rejon i z jakimi siłami OGM połączyć się;
- rejon załadowania desantu, gotowość do startu i sposób przelotu śmigłowców;
- zadania innych rodzajów wojsk wykonywane na korzyść desantu w poszczególnych fazach działania;
- sygnały dowodzenia i współdziałania.

Ponadto dca OGM zobowiązany jest wydać szczegółowe wytyczne do współdziałania i bojowego zabezpieczenia działań głównie na okres działania desantu po wylądowaniu i podchodzenia OW lub oddziału rajdowego w celu połączenia się z nim.

W wykładzie przedstawione zostały tylko te przedsięwzięcia organizacji desantu taktycznego, które w największym stopniu uwzględniają specyfikę ich działania w ramach OGM, a więc do jakich zadań mogą być planowane i jakiej treści zadania powinien otrzymać desant. Pozostałe przedsięwzięcia strony organizacyjnej i planistycznej w zasadzie nie odbiegają od ogólnie przyjętych w innych dobrze znanych rodzajach działań bojowych.

ZAKONCZENIE

W niniejszym wykładzie przedstawione zostały, w sposób bardzo skondensowany, nowe wartości i zmiany w działaniu na współczesnym polu walki, które spowodowane zostały obiektywną koniecznością organizowania OGM armii jako nowego elementu ugrupowania operacyjnego. Szczególną uwagę zwrócono na fakt, że głównym przeznaczeniem OGM armii jest przeniesienie wysiłku działań w głąb ugrupowania operacyjnego na terytorium nieprzyjaciela, stworzenie tam drugiego **frontu**, pozbawienie przeciwnika możliwości racjonalnego wykorzystania jego potencjału jądrowego oraz umożliwienie siłom głównym armii osiągnięcia celu operacji przy ich jak najmniejszych stratach własnych. Pamiętać należy, że wejście OGM do bitwy i prowadzenie przez nią działań wymaga nowego, niekonwencjonalnego rozwiązania problemów kompleksowego porażenia ogniowego; zabezpieczenia operacyjnego i bojowego działań oraz dowodzenia. Te i inne zagadnienia specjalistyczne zostały celowo pominięte w tym wykładzie, gdyż będą one przedmiotem rozważań na zajęciach z innych przedmiotów.

Różnorodność zadań wykonywanych przez OGM w głębi operacyjnej - od pokonywania pośrednich rubieży obronnych, poprzez niszczenie środków napadu jądrowego, punktów dowodzenia, do opanowywania lotnisk, lądowisk i urządzeń logistycznych, zwalczania odwodów, a nawet naziemnych elementów systemów rozpoznawczo-uderzeniowych stwarza konieczność dokonywania nieustannych, szybkich, niekiedy wręcz radykalnych zmian taktyki działania. Zaprezentowane sposoby działania OGM nie wyczerpują wszystkich lecz dobitnie pokazują, że każde zadanie ma swoją specyfikę, a właściwy wybór takiego lub innego sposobu działania będzie dyktowała konkretna sytuacja bojowa. Sposoby działania muszą być coraz bardziej precyzyjne i wynikać z celów operacyjnych. Dlatego też dowódcy i oficerowie sztabu podczas dokonywania ocen, dowódczo-sztabowego działania oraz rozwiązywania problemów taktycznych muszą myśleć kategoriami operacyjnymi i mieć szczególnie rozwiniętą wyobraźnię taktyczną i operacyjną. Wykład ten jest pierwszym krokiem na drodze dalszego doskonalenia, przygotowania i organizowania działań operacyjnej grupy manewrowej, które będzie realizowane na II roku studiów w ćwiczeniach, konferencjach i dyskusjach.

Wykaz literatury:	Nr bibl.
1. Opracowanie GZSB i ASG WP - Organizacja i działanie OGM frontu i armii w operacji zaczepnej	01135
2. Zeszyt naukowy ASG WP Nr 1/29/ 82 Dodatek	01295
3. Materiały na konferencję "Organizacja i prowadzenie działań bojowych przez OW o składzie lądowo-powietrznym" - GZSB	020412
4. Ppłk Sznajder wykład - "Organizacja i działanie OW i taktycznego desantu śmigłowcowego w natarciu pułku i dywizji	Pf804
5. Wyniki badań z ćwiczeń /wnioski i doświadczenia/ poświęconych organizacji i prowadzenia działań przez OGM;	
- z ćwiczenia "WIOSNA 80";	
- z ćwiczenia "CZERWIEC 80"; "LATO-82";	
- z ćwiczenia szkielekowego ASG WP z III Kursem i PSOS - 80-82 r.	
6. Myśl Wojskowa Nr 3 1981 r. str. 96-112	020598
7. Wykład - Nr 01336	01336
8. Skrypt - Organizacja i prowadzenie działań bojowych przez DPanc jako OGM A	01609
9. Regulamin walki WL SZPRL str. 172-184 /dywizja, pułk/	Pf21910
10. Organizacja i działanie OGM w operacji zaczepnej A i oddziału wydzielonego w natarciu dywizji - rozprawa doktorska cz.I	Pf2019
11. Załączniki do rozprawy doktorskiej	Pf2020
12. Charakterystyka obiektów npla w aspekcie działania OGM - skrypt	Pf 1971
13. Zwalczanie systemów rozpoznawczych i rozpoznawczo-uderzeniowych npla w OZ armii /frontu/	Pf 2018.

Wykaz schematów:

Schemat Nr 1 - Treść zadań bojowych OGM armii.

Schemat Nr 2 - Ugrupowanie bojowe OGM armii.

Wydrukowano w 5 egz.

Egz. nr 1-5 - B.N.OZS

Wyk. ppłk Maj

Druk.E.K. dnia 23.09.88r.

Nr ks.masz.018/KTO

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

